

исследования составляют современные концепции топоса города, а также контекстуальный анализ урбан-антропологических исследований. Такое измерение пространства стимулирует осмысление витальных и ценностных смыслов города, анализ пространственных ограничений при выявлении горожанами личностных потенций, разнообразного опыта. Предлагается новое для урбанистики решение проблемы идентификации городских пространств путем экстраполяции параметров безопасности на множество бытийных форм горожан.

Ключевые слова: безопасный город, перцепция безопасности, воплощенное пространство, символическое насилие, городской ландшафт.

* * *

УДК 130.32+172.12+321.01

Хлебнікова А. А.
аспірантка кафедри менеджменту організацій,
Запорізька державна інженерна академія
(Україна, Запоріжжя), hleb-alka@yandex.ru

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ТЕОРЕТИКО–МЕТОДОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ

Мета наукового пошуку – формування теоретичних підстав концепту інформаційного суспільства, яке розглядається як виявлення духовної культури сучасного соціуму. В основі наукового пошуку статті – концептуалізація інформаційного суспільства процесу в умовах глобалізації, яке розуміється як аутопоетична (самоорганізаційна) система; аналіз проблем інтелектуалізації інформаційного суспільства, що базується на ефективному використанні головного стратегічного ресурсу суспільства – знання; виявлення місця соціальних мереж у комунікативному просторі, здатних регулювати комунікативні процеси в соціальних системах.

Ключові слова: інформаційне суспільство аутопоетична (самоорганізаційна) система, інтелектуалізація суспільства, соціальна мережа, духовна культура.

Актуальність концептуального осмислення інформаційного суспільства, що розвивається в умовах глобалізації, зростає у зв'язку з тим, що, *по-перше*, тема обраного дослідження є актуальною, яка вирішує важливу наукову задачу для України – розвиток інформаційного суспільства в епоху глобалізації, що потребує удосконалення процесу виробництва і розвитку інформації та особливостей її практичної реалізації, а відповідно і формування інформаційної культури. В умовах глобалізації зростає потреба у філософському осмисленні іманентної сутності інформаційного суспільства, вироблення знання про його природу, сутність, динаміку, структуру, що необхідно для формування сучасних процесів розвитку сучасного соціуму. Нам найближче трактування сучасного суспільства як інформаційного, чи суспільства мережевих структур, яке розповсюдилося у теперішній час, коли мова заходить про основні характеристики сучасної соціально-економічної системи. Теорія інформаційного суспільства нерозривно пов'язана з концепцією соціальних мереж, що сформувалися у роботах С.Берковіца, С.Вассермана, Б.Веллмана, Д.Ноука, П.Марсдена, К.Фауста, Фрімана.

Підвищена актуальність дослідження продиктована особливостями періоду радикальних трансформацій, які охоплюють всі сторони соціального життя і свідчать про необхідність формування глобального інформаційного суспільства. Процеси глобалізації породжують нові виклики перед національними державами і, зокрема, перед українським суспільством. У контексті вищесказаного слід звернути увагу на напрями оптимізації комунікаційної діяльності в глобальному комунікативно-інформаційному просторі, в основі якого соціоекономічні, соціополітичні,

соціокультурні, соціоінституційні, соціоправові трансформації, котрі мають оптимізувати комунікативний світ, щоб сприяти адаптації людини до глобального соціуму.

Головна мета наукового дослідження – сформувати теоретичні підстави концепту інформаційного суспільства, яке слід розглядати як виявлення духовної культури, через призму традицій, звичаїв, національних характеристик суспільства, так як кожне суспільство репрезентує свою неповторність.

Дана мета реалізується в наступних задачах:

– обґрунтувати концептуалізацію інформаційного суспільства в умовах глобалізації, яка розуміється як аутопоетична (самоорганізаційна) система;

– виявити теоретичні підстави концепту соціальних мереж у комунікативному просторі інформаційного суспільства, що розглядається як виявлення інформаційної культури;

– здійснити аналіз проблем мережевого суспільства та виявити місце соціальних мереж у комунікативному просторі, здатних регулювати комунікативні процеси в соціальних системах.

– розкрити проблеми інтелектуалізації суспільства, що базуються на ефективному використанні головного стратегічного ресурсу суспільства – знання, та сприяти породженню мережевого суспільства;

– виявити місце соціальних мереж у комунікативному просторі, здатних регулювати комунікативні процеси в інформаційному суспільстві.

Головна гіпотеза – можливість побудови в Україні інформаційного суспільства з результативними зворотними зв'язками, що сприяють підвищенню ефективності розвитку сучасного суспільства. Крім того, інформаційне суспільство слід розглядати як виявлення духовної культури, яке, перш за все, завдяки традиціям, звичаям, національним характеристикам суспільства, завдяки яким можливо відрізнити одне суспільство від іншого, так кожне суспільство репрезентує свою неповторність, унікальність, смислово змістовність і демонструє єдність цивілізаційних процесів трьох революцій – науково-технічної, інформаційної і нанотехнологічної, як відмічає О.Пунченко [2, с. 5]. При цьому сутність інформаційного суспільства визначається як формування планерного інформаційного простору, єдиного для більшості країн і регіонів, єдиної планетарної спільності людей, єдиної цивілізації.

Сучасний етап розвитку людства у всій своїй багатоманітності єдиний, що являє собою процес інтеграції держав і народів у різних сферах діяльності. Основні причини глобалізації: перехід від індустріального суспільства до інформаційного, до високих технологій; перехід від централізації економіки до децентралізації; від національної економіки до світової; використання нових комунікаційних технологій, Інтернету, супутникового телебачення. Глобалізація – це процес, в ході протікання якого зростає взаємовплив і взаємозв'язок народів і держав, світ стає єдиним і багатоманітнішим: чим сильніше тенденція до єдності, тим яскравіше проявляється багатоманітність культур, образів життя, соціальних цінностей.

До першого блоку робіт, присвяченим питанням розвитку інформаційного суспільства слід віднести дослідження А.Гідденса, Г.Ласвелла, Н.Лумана, М.Маклюєна, Ю.Габермаса, російських вчених – М.Бахтіна, В.Біблера, Г.Почепцова, В.Шнейдера. До другого блоку робіт відносяться дослідження, направлені на осмислення різних сторін процесу глобалізації, у тому числі, роботи Д.Хелда, Д.Гольдблатта, Е.Макгрю, Д.Перратана, Б.Бербера. До третього блоку робіт слід віднести роботи, присвячені вивченню істотних характеристик інформаційного суспільства, а саме роботи М.Кастельса, Д.Тапскотта, Е.Тоффлера, Ф.Уєбстера, А.Каптерева. До доробків, що аналізують істотні характеристики Інтернет з позицій нелінійно-синергетичного підходу, відносяться роботи таких вчених, як В.Аршинова, В.Беха, В.Буданова, В.Василькової, В.Воронкової, К.Делокарова. Особливе значення для нашого дослідження мають праці К.Шеннона, Н.Вінера, Л.Вітгенштейна, К.–О. Апеля, М.Бубера, Е.Левінаса, М.Кастельса. Ю.Хабермаса, Н.Лумана. Соціальна реальність активно конструється людиною та її діяльністю, що несе з собою індивідуальну цінність та індивідуальний смисл. У цьому аспекті слід відмітити роботу П.Бергера і Т.Лукмана “Соціальне конструювання реальності”. Аналіз соціальних мереж оформився як ключова техніка соціальних досліджень Дж.Морено. Саме поняття “соціальної мережі” вперше виникає в класичній соціальній філософії модерніті в роботах Г.Зімеля; мережева архітектура соціального простору розглядалася в роботах П.Бурдьє. Сучасне дослідження соціальних мереж пов’язане з аналізом інформаційної безпеки в соціальних мережах, специфіки їх функціонування, зумовлених геометричною конфігурацією соціальної мережі та їх інформаційною спрямованістю. У роботах Д.Коулмана, Р.Пантема Ф.Фукуями проблема соціального капіталу розглядається як особливий ресурс соціальних мереж, що впливає на динамічність і широту мережі і одночасно впливає на формування цього капіталу. Аналіз вказаних робіт свідчить, що до сих пір недостатньо розкрито проблема ролі соціальної мережі в конструюванні комунікативного простору сучасного суспільства, так як мережа розглядалася тільки як засіб комунікації, а не як умова формування соціального капіталу суспільства. Згідно з А.Бардом і Я.Зодерквістом, сьогодні в інформаційному суспільстві формується нова соціальна верства суспільства, яку слід назвати нетократами, основою яких є вміння “створювати зв’язки”, контролювати інформаційну мережу, управляти новими формами комунікацій. А.Бард і Я.Зодерквіст у своїй книзі “NETократія – нова правляча еліта і життя після капіталізму” впевнено стверджують, що новий клас т. н. “нетократів” [3], вже перебуває при владі і незабаром повністю витіснить застарілу політичну еліту. Автор солідаризується з думками І.Предборської та О.Гулько, які вважають, що сучасний етап розвитку цивілізації характеризується зростанням ролі інформації в житті суспільства, яке в науковому світі отримало назву інформаційного суспільства або мережеве суспільство. Інформатизація розглядається ними як

одна із соціокультурних передумов становлення проектної освіти.

Спілкування у соціальних мережах – це найскладніше поняття, трактується як передача соціальної та індивідуально значущої інформації за допомогою різних комунікативних засобів та процесів. В результаті впливу глобалізації відбувається розширення понять “простір”, “час”, “реальність”, що відбувається під впливом нових комп’ютерних технологій та Інтернет, що привело до “смерті простору”, змінило характер сприйняття часу і реальності у результаті появи нового поняття “віртуальна реальність”. В результаті глобалізаційних процесів відбулася трансформація не тільки просторової, а й часової організації соціального життя, що здійснило вплив як на контекст сприйняття, так і на інтерпретацію і розуміння змісту комунікації. Поява комп’ютерів і глобальної мережі Інтернет не тільки якісно перетворили характер комунікаційного впливу, але й весь контекст цієї взаємодії, що мало рішучий вплив на формування відкритого глобального світу. Поява нової парадигми Інтернет як нової нелінійної комунікативної системи дозволила людині практикувати “паралельне існування” у реальному і віртуальному світах, показати складність і суперечливість ситуації, яка сприяє формуванню одновимірної культури, що базарується на цінностях техногенної цивілізації. Все це розширяє уявлення про сутність і моделі комунікації в суспільстві, Інтернет як нову нелінійну комунікативну систему, дозволяє зрозуміти соціальні наслідки глобалізації комунікативного процесу і потребу, направлену на діалог (полілог) культур.

В той же час концептуалізація комунікаційного процесу в умовах глобалізації (“спілкування у соціальних мережах”) повинна розумітися як аутопоетична (самоорганізаційна) система, яка породжує не тільки свої структури, але й свої елементи. Згідно їх теорії, істотною особливістю живих систем є автопоезис – самовиробництво системою, що реалізують її організацію (процесуальну конфігурацію), а живою системою вважається будь-яка система, яка здійснює автопоезис у фізичному просторі. На початку 1970-х р. У.Матурана і Ф.Варела написали декілька робіт, присвячених теорії автопоезису (“Biology of cognition” [Maturana, 1970] and “Autopoiesis: The Organization of the Living” [Maturana & Varela, 1973]), які були передруковані разом у 1980р. одним томом, що був названий *Autopoiesis and Cognition: The Realization of the Living*. Практично у той же час у 1979 р. Ф.Варела опублікував роботу, яка була названа *Principles of Biological Autonomy*, яка розширила глибину останніх робіт. На протязі 1980 р. У.Матурана і Ф.Варела написали книгу *The Tree of Knowledge (Древо познання. Перевод с англ. Ю.А. Данилова. – М.: Прогресс-Традиция, 2001. – 224 с.)*, а в 1991 р. Ф.Варела (сумісно з Е.Томпсоном (Evan Thompson) і Е.Рош (Eleanor Rosch)) – книгу *The Embodied Mind*, у якій вони окреслили задачі когнітивної науки. Теорія автопоезису застосовується також до аналізу соціальних систем у творах німецького соціолога Пітера М.Хейла (Peter M. Heil) (1980; 1984). В контексті даної теорії автопоезису Хейл досліджує такі

концепти, як самоорганізація, самопідтримка, самореферентність.

Мережеве суспільство використовує інформаційно-телекомунікаційні технології як новий канал відтворення того ж символічного світу, так як комунікація здійснюється через посередництво образів чи на основі образів. В глобальному інформаційно-комунікативному просторі світ і суспільство розгортаються через призму соціальної мережі, що отримало назву “спілкування у соціальних мережах” [1]. Моделі соціальних мереж частіше всього описуються у матричному вигляді, використовуються для опису поведінки суб’єктів при прийнятті ними різних рішень. Мережевому аналізу як методологічному підходу властиві наступні риси і характеристики: 1) актори розглядаються як взаємопов’язані одиниці; 2) зв’язки між акторами – канали передачі матеріальних і нематеріальних ресурсів; 3) мережеві моделі фокусують увагу на індивідуальних діях акторів, які використовують мережу; 4) мережеві моделі – соціальні, політичні, економічні і т.п. М.Кастельс називає сучасне глобальне суспільство суспільством мережевих структур, які підпорядковують структурі відносини, в результаті чого влада мережі виявляється сильнішою, (Кастельс М. Інформаційна епоха: економіка, обшество и культура / М.Кастельс; Под ред. О.И. Шкаратана. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с., а сам факт приналежності до тієї чи іншої мережі є найважливішим джерелом влади і змін у суспільстві (Wasserman S. Social Network Analysis: Methods and Applications / S.Wasserman, K.Faust. – Cambridge: Cambridge University Press, 1994. – P. 4). Все це приводить до того, що у мережевому суспільстві не стільки домінування інформації, стільки перетворення варіантів її використання свідчить про те що глобальні мережеві структури витісняють традиційні форми взаємовідносин. Тим самим формується новий індустріальний простір, який характеризується можливістю розділити виробничий процес не по окремим підприємствам, розміщених у різних місцях, при цьому забезпечуючи єдність виробничого процесу через сучасні комунікаційні можливості. В умовах розвитку мережевого суспільства з’являються широкі можливості використання порівняльних переваг географічного і ресурсного характеру, постільки віддаленість виробничих одиниць одна від одної дає змогу їм розвиватися.

По суті новий індустріальний простір представляє собою інформаціологічне суспільство, що базується на нових комунікаційних, а, відповідно, виробничих принципах. Мережа як система децентралізованого управління набуває все більшого значення, так як згідно з мережевим принципом фірми будують як свої внутрішні, так і свої зовнішні зв’язки, при чому аналогічні процеси протікають у різних культурних і національних контекстах.

У сучасну епоху глобалізації людство набуває єдності не тільки антропологічної як біологічний вид, але і як соціальної – об’єднуючись у цілісну всевітню соціальну систему, і культурної – постільки у процесі взаємообміну досягненнями різних культур створюється єдина загальнолюдська культура. Основні фактори єдності сучасного людства: 1) зміна засобів

масової комунікації – в єдиний інформаційний потік поєдналися практично всі регіони планети; 2) зміна транспорту – швидкість переміщення з однієї частини світу в іншій: світ став доступний для пересування; 3) характер сучасної техніки – реальна загроза знищення всього людства; 4) економіка – виробництво, ринки стали дійсно світовими, виробничі сили перетворилися в основу єдності сучасного людства; 5) глобальні проблеми – їх вирішення можливе тільки загальними зусиллями всієї світової спільноти. В умовах глобалізації на перший план висувуються не проблеми технізації суспільства, а проблеми його інтелектуалізації, створення і упровадження нових технологій, що базуються на ефективному використанні головного стратегічного ресурсу суспільства – знання, що свідчить про набуття людським суспільством нової якості і створення інфосфери – інформаційної культури, що включає: 1) матеріальну складову (інфокомунікації); глобальні мережі добування, передачі, оброблення і збереження інформації; 2) гуманістичний світогляд людей: світогляд людей, менталітет, психологія, “шкала цінностей. М.Кастельс визначив глобалізацію як “нову капіталістичну економіку”, визнавши у якості основних її характеристик наступні константи: інформація, знання та інформаційні технології слугують головними джерелами зростання продуктивності і конкурентоспроможності, ця нова економіка організується переважно через мережеву структуру менеджменту, виробництва і розподілу, а не окремих фірм, як раніше, тому вона являється глобальною. В глобальному інформаційно-комунікативному просторі світ і суспільство розгортаються через призму комунікації, що потребує адекватного аналізу даного феномена. Це вже привело до виникнення нового явища у світовому розвитку, що отримало назву “глобальна революція у спілкуванні”. Саме тому напрями оптимізації комунікативного менеджменту в епоху глобалізації викликані детермінантами культурної сфери, що сприяє тому, в її основі – спілкування як цивільний феномен, в який втягнуті всі народи і цивілізації.

Безперервна трансформація соціокультурної реальності потребує усвідомлення сучасної комунікативної ситуації і вироблення відповідних стратегій і тактик управління комунікативними процесами, здатності суспільства сприймати і конструювати комунікативні інновації в умовах інформаційного суспільства. Проникнення комунікації в усі сфери життєдіяльності суспільства, виникнення і розвиток якісно нового типу комунікативних структур потребують глибокого переосмислення комунікативної природи соціальної реальності, що актуалізує проблему мережевої комунікації у сучасному науковому пізнанні. Проблема дослідження ролі і місця соціальних мереж у комунікативному просторі сучасного суспільства зумовлена тим, що соціальні мережі перетворилися у своєрідний глобальний координаційний центр, здатний компенсувати не тільки нормативний вакуум, але й регулювати комунікативні процеси в соціальних системах. У другій половині 90-х рр. минулого століття відбувся вибухоподібний розвиток мережі Інтернет і комунікаційних технологій. Вже в кінці ХХ ст. в

Інтернеті нараховувалося більше 300 млн. постійно підключених до нього серверів, а “бум соціальних мереж” потряс своєю інформаційною силою. В результаті цих процесів складний процес зміни комунікаційних стандартів сприймається як занурення країни у простір мозаїчної, хаотично орієнтованої культури, у зв'язку з чим загострюється питання ціннісних орієнтирів особистості в мережах. Проблемою дослідження виступає дослідження соціальних мереж як засобів конструювання комунікативного простору сучасного суспільства. Всебічний аналіз соціальних мереж, мережевої комунікації як феноменів сучасної соціальної реальності, визначення їх конструктивного потенціалу потребує міждисциплінарного підходу – соціальної філософії, комунікології, соціології комунікації, когнітивістики і віртуалістики.

В сучасних умовах, зумовлених інтенсивним розвитком інформаційних технологій і процесами глобалізації, формується мережева інформація, що компенсує щільність і багатоманітність інформації. Соціальні мережі характеризуються періодичністю, інформаційно-аналітичною і фінансовою доступністю, глобальністю, демократичністю, наявністю зворотного зв'язку, що сприяє розгортанню їх конструктивного соціального потенціалу в сучасному комунікативному просторі. Види соціальних мереж визначаються геометричною конфігурацією акторів і зв'язками між ними, спрямованістю інформації, інтерактивністю, відкритістю, що створює умови для накопичення і реалізації соціального капіталу як культури довіри до людей та інститутів, соціальної солідарності. Основними характеристиками соціальної мережі являються мультифункціональність і соціабельність, що сприяють підвищенню ефективності мережевої комунікації за рахунок формування інформаційної компетентності та інформаційної культури особистості. В той же час слід наголосити на аксіологічному статусі соціальних мереж, які виступають механізмом конструювання сучасного комунікативного простору за рахунок накопичення і реалізації соціомережевого соціального капіталу і дифузії інновацій. Соціальна мережа як концепт інформаційного суспільства представляє собою симбіоз соціальної і технічної реальності, що утворює багатоманітні комунікативні конфігурації (просторово-часові, суб'єкт-суб'єктні, суб'єкт-об'єктні), які компенсують високу інформаційну щільність сучасного суспільства і здійснюють всі види соціальної комунікації (масової, міжособистісної, групової) на всіх технологічних рівнях: вербальному, мовленнєвому, аудіо-візуальному. Соціальні мережі характеризуються нескінченним числом незалежних центрів акумуляції і розповсюдження інформації, що визначає її глобальність, демократичність, але й безконтрольність. Ці характеристики визначають нові смислові конструкції в організації комунікативного простору, в контексті якого соціальний капітал слугує джерелом мережі і нерозривно пов'язаний з її функціонуванням. Феномен довіри являється основою соціабельності і дає можливість суб'єкту підтримувати певне число контактів. У результаті ефективного функціонування мережі створюється соціомережевий соціальний

капітал, який сприяє соціалізації користувача і задоволенню професійних, ділових, комерційних та інших потреб, що підвищує рівень інформаційної культури та ефективності мережевої комунікації.

В умовах глобалізації і розвитку інформаціологічного суспільства відбувається зміна комунікативної парадигми, яка приводить до появи мережевого суспільства, як нового явища загальноцивілізаційного масштабу. Нові комунікаційні форми створюють якісно інше соціокультурне середовище, яке пред'являє нові вимоги до людини, формуючи новий тип інтелектуальної діяльності. Тому з концептуально-філософської точки зору, устремління до глобальності сполучається з формуванням нових вимог до особистості, яка повинна бути цілісною, і в той же час бути частиною мережевого суспільства, мати доступ до інформації, вміти розкодувати інформацію найбільш адекватним чином, приймати участь у виробництві інформації. Розвиток мережевого суспільства в епоху глобалізації створює умови для нової диференціації суспільства, що пов'язано з сегментацією отримувачів інформації в аудіо-візуально-друкованій формі. Принципова соціокультурна значущість цивілізаційних трансформацій на основі нових інформаційних технологій відбувається у зв'язку з тим, що ці трансформації змінюють не тільки соціальну структуру суспільства, але й менталітет людей. Це новий істотний фактор, який якісно змінить у недалекому майбутньому не тільки соціальну структуру суспільства, але й базові цінності і моральні норми. Стрімкий розвиток інформації, глобалізація комунікативного простору, перехід до нової екранної культури впливають на специфіку спілкування, форми зв'язку, характер ціннісно-світоглядних установок. Складність заключається в тому, що сучасний процес глобалізації являється відкритим і незавершеним, а комунікація і технології удосконалюється з великою швидкістю, що утруднює розуміння фундаментальної значущості комунікативних процесів, їх зв'язок з глобалізацією. Наслідки фундаментальних зсувів у соціальному житті і ментальності людей не усвідомлюються у повній мірі після того, як людина починає користуватися новими технологіями, практикувати нові види взаємодії у глобальній комунікаційній мережі. В той же час не можна зрозуміти суть трансформацій у сучасній культурі без врахування нових комунікаційних технологій мережевого суспільства, що активно розвивається в епоху глобалізації.

Список використаних джерел

1. Воронкова В. Г. Філософія глобалізації: соціоантропологічні, соціоекономічні та соціокультурні виміри. Монографія / В.Г. Воронкова. – Запоріжжя: Видавництво ЗДА, 2010. – 272 с.
2. Пунченко О.П. Цивілізаційне измерение истории человечества: [монографія] / О.П. Пунченко. – Одесса: Астпропринт, 2013. – 448 с.
3. Социально-экономические проблемы информационного общества / Под ред. д.э.н., проф. Л.Г. Мельника. – Сумы: ИТД “Университетская книга”, 2005. – 430 с.
4. Дубов Д.В. Широкополосный доступ до сетей Интернет как важная предумова инновационного развития Украины: анализ. доп. / Д.В. Дубов, М.А. Ожеван. – К.: НІСМД, 2013. – 108 с.
5. Єромоленко А.М. Комунікативна практична філософія / А.М. Єромоленко. – К.: Лібра, 1999. – 488 с.
6. Воронкова В.Г. Формування інформаційної культури

особисті як умова успішної адаптації людини до життя в інформаційному суспільстві / В.Г. Воронкова // Гілея: науковий вісник: зб. наук. пр. – К.: Вид-во УАН ТОВ “НВП” “ВІР”, 2014. – Вип.86 (7). – С.198–203.

7. Вашкевич В.М. Історична свідомість сучасної молоді: до методології дослідження / В.М. Вашкевич // Вища освіта України. – 2005. – №4. – С.74–79.

8. Андрущенко В.П. Організоване суспільство: проблема організації та суспільної самоорганізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть: досвід соціально-філософського аналізу / В.П. Андрущенко. – К.: ТОВ “Атлант ЮЕМСІ”, 2006. – 502 с.

9. Человек и общество: ноосферное развитие: [монография / О.С. Анисимов, Г.В. Атаманчук, В.К. Батурин и др.; под ред.: В.Н. Василенко и др.]. – Москва; Белгород: Белгор. обл. типогр., 2011. – 485 с.

References

1. Voronkova V.G. Filosoffija globalizacij: socioantropologichni, socioekonomichni ta sociokulturni vymiry. Monografija / V.G. Voronkova. – Zaporizhzhja: Vydavnytvo ZDIA, 2010. – 272 s.

2. Puchenko O.P. Civilizacionnoe izmerenie istorii chelovechestva: [monografija] / O.P. Puchenko. – Odessa: Astroprint, 2013. – 448 s.

3. Social'no-jekonomicheskie problemy informacionnogo obshhestva / Pod red. d.je.n., prof. L.G. Mel'nika. – Sumy: ITD “Universitetskaja kniga”, 2005. – 430 s.

4. Dubov D.V. Shyrokosmugovij dostup do merezhi Internet jak vazhlyva peredumova innovacijnogo rozvytku Ukrai'ny: analit. dop. / D.V. Dubova, M.A. Ozhevan. – K.: NISMD, 2013. – 108 s.

5. Jeromolenko A.M. Komunikativna praktychna filosofija / A.M. Jermolenko. – K.: Libra, 1999. – 488 s.

6. Voronkova V.G. Formuvannja informacijnoi kul'tury osobystosti jak umova uspishnoi' adaptacii' ljudyny do zhyttja v informacijnomu suspil'stvi / V.G. Voronkova // Gileja: naukovyj visnyk: zb. nauk. pr. – K.: Vyd-vo UAN TOV “NVP” “VIR”, 2014. – Vyp.86 (7). – S.198–203.

7. Vashkevych V.M. Istorychna svidomist' suchasnoi' molodi: do metodologii' doslidzhennja / V.M. Vashkevych // Vyshha osvita Ukrai'ny. – 2005. – №4. – S.74–79.

8. Andrushhenko V.P. Organizovane suspil'stvo: problema organizacii' ta suspil'noi' samoorganizacii' v period radykal'nyh transformacij v Ukrai'ni na rubezhi stolit': dosvid social'no-filosofs'kogo analizu / V.P. Andrushhenko. – K.: TOV “Atlant JuEmSI”, 2006. – 502 s.

9. Chelovek i obshhestvo: noosfernoe razvitie: [monografija / O.S. Anisimov, G.V. Atamanchuk, V.K. Baturin i dr.; pod red.: V.N. Vasilenko i dr.]. – Moskva; Belgorod: Belgor. obl. tipogr., 2011. – 485 s.

Hlyebnikova A. A., postgraduate Department of Management of Organizations Zaporozhye State Engineering Academy (Ukraine, Zaporizhia), hleb-alka@yandex.ru

Formation and development of information society under the conditions of globalization: theoretical and methodological context

The purpose of scientific research – formation of theoretical bases of information society concept, which is regarded as identifying spiritual culture of modern society. Scientific research of article is based on – conceptualization of information society process under the conditions of globalization, that means as self-organizing system; issues analysis of information society intellectualization which is based on the effective use of the main strategic resource of society – knowledges; detection the place of social networks in the communicative space that can adjust the communication processes in social systems.

Keywords: information society, self-organizing system, intellectualization of society, social network, spiritual culture.

Хлебникова А. А., аспирантка кафедри менеджмента організацій, Запорозька державна інженерна академія (Україна, Запорозж'я), hleb-alka@yandex.ru

Становление и развитие информационного общества в условиях глобализации: теоретико-методологический контекст

Цель научного поиска – формирование теоретических оснований концепта информационного общества, которое рассматривается как выявление духовной культуры современного социума. В основе научного поиска статьи – концептуализация информационного общества в условиях глобализации, которое рассматривается как аутопоэтическая (самоорганизационная) система; анализ проблем интеллектуализации информационного общества, которое базируется на эффективном использовании главного стратегического ресурса общества – знания; выявление места социальных сетей в

коммуникативном пространстве, способных регулировать коммуникативные процессы в социальных сетях.

Ключевые слова: информационное общество, аутопоэтическая (самоорганизационная) система, интеллектуализация общества, социальная сеть, духовная культура.

* * *

УДК 316,324,8

Шедяков В. Е.

доктор социологических наук, кандидат экономических наук, профессор кафедры социологии и гуманитарных дисциплин, Государственный университет телекоммуникаций (Украина, Киев) shedyakov1@gmail.com

ИЗМЕНЕНИЕ РОЛИ, МЕТОДОЛОГИИ И РЕСУРСНЫХ БАЗ НАУЧНОЙ РЕФЛЕКСИИ КАК ФАКТОРА РЕАЛИЗАЦИИ И ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦЕННОСТНО-СМЫСЛОВЫХ КОМПЛЕКСОВ В ИНФОРМАЦИОННЫХ ОБМЕНАХ СТРАТЕГИЧЕСКОГО УРОВНЯ

Проанализированы новые тенденции дальнейшего совершенствования управленческих композиций под влиянием изменений в стратегии выбора, следовательно, возможности, перспективы и угрозы для реализации системного и кризисного менеджмента. Охарактеризованы роль и ресурсные базы стратегий в контексте процессов модернизации. Рассмотрены актуальные вопросы организации и стимулирования желательных изменений.

Ключевые слова: стратегия, ценностно-смысловые комплексы, управление, рефлексия, информационный обмен.

(статья друкється мовою оригіналу)

Эффективное использование изменчивых методологии и ресурсной базы стратегического управления требует постоянного внимания к трансформациям как содержания регулятивной деятельности, так и условий ее осуществления. Завершение одних стратегий – это начало новых [1–7]. Безусловно, социальный уровень информационных воздействий изучается давно, в том числе – с позиций управления изменениями, стимулирования как позитивных, так и негативных общественных мутаций. Вместе с тем, каждая эпоха накладывает свои черты, в том числе предоставляя новые возможности для футуродиагностики, создавая новые угрозы и смещая акценты. Напротив, повторяемость логик исторических сюжетов, с одной стороны, позволяет проследить зависимость результатов от условий осуществления и особенностей действий, а, с другой, – ведет к констатации соединения элементов циклично-волнообразных и необратимых (прогрессивных / регрессивных), что позволяет уточнять инструментарий воздействия [8–10]. При этом, разумеется, средства воздействия существенно трансформируют дерево целей, формируя кластеры позитивных и негативных рисков [11, с. 130–197, 252, 293]. Обработка общественного мнения может предполагать повышение эффективности воздействия за счет ввода в психически нестабильное, не контролируемое рационально, состояние – например, путем психологии послания двойных (взаимоисключающих) команд для невротизации (непонимание + восприятие происходящего как угрожающего) населения. Обеспечение качества жизни и места в геостратегическом балансе сдержек и противовесов в значительной мере зависит от перехода от жизни прошлым: (пост)советским,